

KIWI²⁰²⁵

Antologia de proză scurtă
editor Marius Chivu

DESTINE

POLIROM
2025

Cuprins

<i>Cuvînt înainte</i> (Marius Chivu)	9
Educația sentimentală (<i>Zadie Smith</i>)	13
Buburuza (<i>Mircea Cărtărescu</i>)	31
Secera și ciocanul (<i>Don DeLillo</i>)	45
Suflet murdar (<i>Simona Goșu</i>)	75
Stafiile Gloriei Lara (<i>Junot Díaz</i>)	97
Exaptare (<i>Bianca Dragomir</i>)	121
Wisconsin (<i>Lisa Taddeo</i>)	135
Încă puțin și vom vedea (<i>Cosmin Manolache</i>)	155
Anul sabatic (<i>Lori Ostlund</i>)	171
Micul patriarh (<i>Andrei Dumitrescu</i>)	201
Frații (<i>John Cheever</i>)	217
Sabine (<i>Mela Mihai</i>)	233
Conjunctivită (<i>Chimamanda Ngozi Adichie</i>)	241
Soldatul Neon (<i>Doru Vataavului</i>)	255
Felina cea mare (<i>Louise Erdrich</i>)	275
Maman (<i>Lena Pop</i>)	289
Ieși din pustie (<i>James Baldwin</i>)	307
Iulian-de-poțelan (<i>Nicoleta Balaciu</i>)	335
Consecințele (<i>Manuel Muñoz</i>)	347
De-o parte tu (<i>Anca Vieru</i>)	367
Ea a spus, el a spus (<i>Hanif Kureishi</i>)	379

Doamna Lemaire (<i>Ana Maria Sandu</i>)	387
Elliott Spencer (<i>George Saunders</i>)	399
*** (<i>Florin Iaru</i>)	427
Păcatele celorlalți (<i>Héctor Tobar</i>)	439
Care a trăit mult (<i>Iulia Gherasim</i>)	455
<i>Despre autori, povești și traducători</i>	471
<i>Credite</i>	493

Pe la miezul nopții, Lance, cel mai bun prieten al lui Matthew, a venit la ei, learcă de sudoare de pe ringul de dans.

— El e Lance, a spus Matthew. E *rice queen*.

— Ce-i aia *rice queen*? a întreat ea.

— Înseamnă că-i plac asiaticii, a spus Matthew. Chestia asta e cam problematică aici, în New Mexico.

El și Lance au rîs, prăvălindu-se amîndoi îmbrățișați. Beth nu credea că iubirea se întîmplă cît ai clipi, dragoste la prima vedere și toate alea. Mai degrabă, și-o imagina ca pe ceva de genul unui card de fidelitate, zece bife și te îndrăgosteai, iar în timp ce îi privea cum chicotesc ca două surori rămase nemăritate, s-a uitat la Matthew și și-a zis: *Asta e prima bifă*.

3

Matthew a crescut în Los Alamos, New Mexico. Cînd le spunea asta unor necunoscuți, aceștia presupuneau că tatăl lui lucrase la laboratoarele naționale, dar de fapt fusese poștaș. „Serios?!“, se mirau toți, de parcă n-ar fi putut să-și închipuie ceva mai improbabil decît că oamenii de știință primesc scrisori. O dată, pe la jumătatea unui schimb, tatăl lui a trecut pe la oficiul poștal ca să lase mai mulți saci de corespondență și a găsit clădirea închisă și niște bărbați în costume de protecție antichimică inspectînd zona de sortare.

— I-au zis să-și ia liber restul zilei – fără nicio explicație – și eu i-am spus să nu se întoarcă la muncă pînă cînd nu primește o explicație. Aveam doisprezece ani atunci, iar el a chicotit și a spus că, orice ar fi, corespondența trebuie să fie livrată, că, atunci cînd o să mai cresc, o să înțeleg lucrurile astea.

Matthew i-a povestit lui Beth întîmplarea asta ca să-i sugereze ce fel de om era taică-su. Era pe la începutul relației lor, iar ea a remarcat tonul lui – deopotrivă mîndru și exasperat –, chestie care i-a spus cam ce fel de om era Matthew. În fotografia pe care i-a arătat-o, părinții lui aduceau mai degrabă cu niște bunici; erau la festivitatea lui de absolvire a liceului și ei îl flancau, pîrînd încîntați, dar și ușor surprinși de ocazie. Mama lui avea șaiszeci și doi de ani în poză, taică-su șaiszeci și opt. Îl făcuseră tîrziu.

La cîteva săptămîni de cînd începuse primul lui semestru la facultate, vecinul părinților lui l-a sunat ca să-l anunțe că ai lui conduseseră pe contrasens pe breteaua de ieșire de pe autostradă și se ciocniseră de mașinile care veneau din sensul opus. Muriseră amîndoi. Tatăl lui a folosit breteaua aceea în fiecare zi vreme de treizeci și șase de ani, așa încît o asemenea greșeală nu avea logică, dar doctorul a spus – pe un ton nepăsător, i s-a părut lui Matthew – că astfel de lucruri se mai întîmplă la bătrînețe. Oamenii devin confuzi. Poate tatăl lui făcuse un AVC.

Matthew și-a înghețat semestrul și s-a angajat undeva unde făcea inventare. Așa l-a cunoscut pe Lance. Amîndoi locuiau în centrul orașului Albuquerque și au început să meargă la serviciu cu aceeași mașină înainte de zorii zilei, cînd se făcea de regulă inventarul. În primele zile, au fost trimiși la Victoria's Secret, unde împreună au numărat toate articolele de lenjerie din magazin. După aceea au mers la Milton's ca să ia micul-dejun, iar Lance s-a uitat la burrito-ul lui din farfurie și a spus că se simte obosit și sastisit după o noapte de numărat articole de lenjerie de damă. Era modul lui de a dezvălui faptul că e gay. Și-au mai comandat fiecare cîte un burrito, iar Matthew i-a povestit lui Lance despre părinții lui. Trecuseră două luni de la accident, dar Lance era prima persoană cu care vorbea despre asta. Lance îl salvase în acel prim an de după moartea părinților lui, i-a spus Matthew lui Beth. Se aveau ca frații.

4

Matthew învățase să facă origami ca pregătire pentru prima lor excursie în străinătate, prima lor excursie împreună. În timpul călătoriei aveau să fie nevoiți să aștepte adesea, a spus el, și era întotdeauna o idee bună să ai un as în mîncă. A pus în bagaj teancuri de foi, din care producea o menajerie nesfîrșită, fiecare pisică și fiecare cocoș fiindu-i șterpelite de vreunul dintre copiii care se lipeau sfioși de ei ca să-l urmărească împăturind hîrtii.

O dată, într-un autobuz, în Guatemala, cînd rămăsese fără hîrtie, a scos o bancnotă de un dolar din portofel și a

preschimbat-o într-un pește în timp ce fetița de dincolo de interval îl urmărea atentă. S-a prefăcut că nu îi observă curiozitatea, dar, cînd a terminat, a făcut peștele să înoate peste intervalul dintre scaune și i l-a depus în palme. Deasupra lor, pe autobuz, călătoreau doi băieți de cel mult doisprezece ani, soldați de strînsură cu niște puști mai lungi ca ei. Beth îi urmărise cînd se cocoțaseră pe autobuz. Nu și-i putea scoate din minte. Ea avea douăzeci și patru de ani, încă nu devenise mamă, așa încît își putea imagina doar în trecut mîhnirea care trebuie să le fi încercat pe mamele băieților văzîndu-și fiii deja școliți într-ale morții. Mai degrabă se gîndea la ei din perspectiva ei, teama pe care o simțea în ținutul ăsta necunoscut, știind că fix deasupra ei erau două puști, ale căror trăgace erau păzite de niște degete care încă nici nu deprinseseră bărbieritul. În timp ce-l urmărea pe Matthew împăturind hîrtia, se întreba dacă face asta ca să-și mai distragă atenția de la băieți și armele lor sau dacă era aidoma fetei, concentrat strict asupra frumuseții peștelui ce prindea contur dinaintea ochilor lor.

5

Era o după-amiază de sîmbătă, Darrin ajunsese în clasa a unsprezecea și ei îl tot băteau la cap să-și dea SAT-ul. Într-un final și-a luat inima în dinți și a spus-o.

— Vreau să călătoresc, a spus. Vreau să-mi iau un an sabatic.

Le-a arătat pagina web a programului pe care îl avea în vedere: o călătorie de zece luni în jurul lumii, muncind în pădurea tropicală într-o țară, predînd limba engleză în alta, timp în care ei ar fi rămas acasă, scoțînd din buzunar o sumă consistentă care să-i permită lucrul ăsta, să se plimbe cu avionul prin lume, mai muncind ici-colo cîte ceva în economiile locale. Aveau să fie și adulți, trei profesori ce urmau să susțină seminare, să organizeze detaliile călătoriei și să se pună la dispoziția părinților neliniștiți pe e-mail.

Beth nu mai auzise niciodată noțiunea de an sabatic, dar nu-i plăcea cum sună, felul în care făcea ca viitorul lui Darrin să pară rupt de ei, făcîndu-l și pe Darrin să pară astfel.

— Am nevoie să-mi iau o pauză, un an, atîta doar, un an care nu contează așa de mult, a spus el, iar ei au tăcut.

Dar mai tîrziu, în timp ce ea și Matthew stăteau întinși în pat unul lîngă altul în pat, Beth a spus:

— „Un an care nu contează.“ Cum e posibil așa ceva?

Matthew a rîs încetișor fiindcă își dădea seama că ea se temea.

6

Ei – nu Lance – au fost cei care au ajuns în Asia, ultima etapă a unei călătorii de un an printr-o sumedenie de țări calde. Matthew absolvise, într-un tîrziu, dar Beth și-a abandonat studiile de doctorat la jumătate. De fapt, și-a înghețat un an, dar, cînd a ieșit în lume și a văzut ce e acolo, n-a mai putut să revină. Crescuse într-un orașel din Wisconsin și abia atunci a înțeles că fusese cît pe ce să înlocuiască un oraș mic cu altul: mediul universitar.

Erau împreună de un an cînd au pornit în călătorie, dar relația lor nu pătrunsese niciodată cu adevărat în domeniul public, domeniul petrecerilor și al comisioanelor făcute împreună, așa încît Beth nu știa cu adevărat cine era Matthew odată ieșit în lume. În călătoria aceea a aflat că stătea de vorbă cu oricine. Recurgînd la thailandeza sau spaniola spicuită de prin ghiduri turistice sau de pe la taximetriști, flecărea neobosit despre vreme și mîncare, despre unde merg sau de unde vin și dacă au copii. Beth considera întrebările astea fie plictisitoare, fie indiscrete, de obicei, și una, și alta, dar Matthew nu vedea lucrurile așa. El se bucura să le spună oamenilor cît de tare se dă în vînt după orez, să repete, la nesfîrșit, că sînt din New Mexico – „New Mexico. E în Statele Unite“ –, să explice că nu au copii, *încă*. Matthew era în largul lui, în corpul lui și în lume. Beth nu, dar în călătoria aceea a învățat să mimeze, să gesticuleze și chiar și să mai rîdă cîte un pic de ea.

Într-o după-amiază în Belize, patru bătrîne garifuna care se relaxau pe o verandă i-au strigat cînd treceau prin dreptul lor pe stradă. Trei dintre femeile erau corpolente, dar a patra era

slabă ca un țîr și ședeau puțin mai retrasă, ca și cînd subțirimea ei ar fi fost molipsitoare. Femeile mîncău înghețată de fructe pe băț făcută în casă, iar Matthew a început numaidecît să flirteze cu ele, întrebîndu-le care îi dă și lui să guste. Se lovea cu pumnul în piept ca să arate că e un tip serios, iar femeile au rîs și i-au spus lui Beth că are un diavol chipeș, făcîndu-i semn cu degetele să ia seama.

— Mai bine ați intra să mîncăți ceva, a spus una dintre grase, iar toate patru s-au ridicat ca un cor pregătît să cînte.

Femeile le-au oferit orez și copanul unei găini ațoase și înghețată de pepene pe post de desert. Mai tîrziu, i-au întrebat pe Beth și Matthew cum mai dansează tinerii pe la ei prin țară, iar Matthew a tras-o pe Beth în picioare ca să le arate. Femeile băteau din palme și cîntau, creînd un ritm pe care Beth îi impunea corpului să-l urmeze, iar preț de o clipă a părut că reușește, însă ritmul s-a schimbat subit și corpul ei a apucat-o în direcția greșită. Una dintre femei s-a aplecat în față și a plesnit-o pe Beth tare peste fese, în timp ce restul se zguduiau de rîs și își agitau mîinile în dreptul feței de parcă le intrase ardei iute în ochi. Matthew rîdea și el, un rîs care spunea *Curaj, aragaz-cu-patru-ochiuri. Asta e viața adevărată. Nu-i așa că-i grozavă?* Era rîsul unui bărbat care era îndrăgostit de ea, care vedea în bățoșenia și reticența ei ceva exotic.

7

Diminețile reprezentaseră întotdeauna răstimpul rezervat lor ca pereche, și înainte să se nască Darrin, și după, căci nici măcar cînd era bebeluș pe el nu-l interesaseră cîtuși de puțin diminețile. Uneori ea și Matthew se încăierau cu picioarele în joacă – ea avea voie să se folosească de amîndouă – sau Matthew îi servea cafeaua la pat și amîndoi ședeau rezemați de perne, vorbind în șoaptă, dorindu-și răstimpul ăsta împreună, numai ei doi. Cu alte cuvinte, ce-și doreau era să nu-l trezească pe fiul lor, iar ea se întreba acum cum putuseră să facă vreodată așa ceva, să-și pună în minte să-și petreacă fie și o secundă în minus cu el. Dar o făcuseră. Stătuseră lungiți unul lîngă altul

chiar în patul ăsta, chicotind și astupându-și unul altuia gura cu palma, zicînd:

— Șșșt, o să-l trezești.

În alte zile Matthew se trezea simțindu-se gălăgios.

— Azi mă simt gălăgios, spunea, tare, firește, și se cocoța în picioare în pat și cînta unul din cîntecele pe care Beth le știa de pe vremuri, din taberele religioase – „Shadrach, Meshach, Abednego, au trăit în Judah cu mult timp în urmă. Aveau nume stranii și trăiau departe“, cîntece pe care ea îl învățase el la începutul relației lor, cînd se deprindea să se lase purtată de val și să se prostescă în preajma altei ființe umane. Sau stătea pe spate cu brațele și picioarele în aer, ca un gândac mort, și răcnea din toți bojocii piese vechi de la The Carpenters. „*I'm on top of the world*“, cînta el de parcă ar fi vorbit serios, căci asta era special la Matthew: nu se sfia niciodată să-și proclame fericirea, nu credea că despre fericire trebuie să se vorbească doar în termeni ironici sau autopersiflanți. Pînă la urmă venea și Darrin fuguța în cameră, rugîndu-se să fie aeropurtat pe tălpile picioarelor întinse ale lui Matthew în timp ce Beth se uita la ei rîzînd și se căznea să nu și-l închipuie pe fiul lor alunecînd de pe picioarele soțului ei, rostogolindu-se prin aer și izbindu-se cu capul de piciorul patului.

Acum, ea și Matthew se dădeau jos din pat în fiecare dimineață, tot obosiți, și spuneau chestii standard care se zic dimineața, de genul: „Cum ai dormit?“. Se ridicau, se îmbrăcau și se duceau în sufragerie, unde îi aștepta producția de origami de peste noapte, uneori o sută de cocori sau girafe, îngrămădite unele peste altele pe masă: un morman de aripi, un morman de gîturi.

În prima lună, Darrin le-a scris e-mailuri aproape zilnic, trimițîndu-le poze cu toate lucrurile despre care știa că i-ar interesa: unde era cazat și ce mînca, ce muncea și ceilalți elevi, oamenii și clădirile care compuneau peisajul zilelor lui. Își încheia e-mailurile cu declarații facile de dragoste pentru ei pentru că așa se făcea astăzi – acces facil la comunicații, declarații facile de dragoste – și Beth se simțea recunoscătoare pentru toate acestea. Rareori scria mai mult de cîteva fraze, dar ea îi auzea vocea în punerile astea la curent rapide înțesate de adjective entuziaste, căci și în privința asta îi semăna lui